

Katedra filosofie a religionistiky

Posudek vedoucího/oponenta bakalářské práce

Jméno studenta: Kryštof Starczewski

Název práce: Vztah etiky a náboženství podle Immanuela Kanta

Jméno vedoucího práce: Václav Sklenář, Ph.D.

Jméno oponenta: Alena Roreitnerová, Ph.D.

I. Formální kritéria	ano	zčásti	ne
1. Naplnění celkového záměru: - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké		X	
2. Metodické a systematické zvládnutí práce - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována		X	
3. Úvod a závěr - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska	X		
4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na bakalářskou práci - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran	X		

Slovní ohodnocení

Student zvolil filosoficky zajímavé a nosné téma, které se ovšem nakonec ukázalo příliš široké pro zcela adekvátní zpracování. Druhá a třetí část práce jsou výrazně méně propracovány než první – velice dobrá – část.

II. Obsahová kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce prokazuje porozumění autora v dané problematice.	X		
2. Myšlenková soudržnost a souvislost textu: - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní		X	
3. Práce se opírá o relevantní prameny a literaturu.		X	
4. Práce s literaturou: - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	X		
5. Bakalářská práce je filosofickým textem: - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů	X		

Slovní ohodnocení

Předložená práce se nehodnotí snadně. Autor na jedné straně prokazuje schopnost pro tento stupeň studia nadstandardně dobře proniknout do tak složité filosofické koncepce, jako je Kantova etika. První část práce, jejímž předmětem je výklad Kantovy etické teorie prostřednictvím rozboru jejích základních pojmů, vrcholícím v teorii postulátů čistého praktického rozumu, je velice dobrá. Na druhou stranu se nelze zbavit dojmu, že téma práce je příliš široké a její druhá část za první kvalitativně výrazně zaostává. To se ukazuje i na délce jednotlivých částí. Zatímco Kantově filosofii je věnováno 14 stran, výkladu Camuse jen 8, stejně jako rozboru jejich rozdílů a podobností. Obzvláště autorova interpretace podobností mezi oběma koncepcemi je velmi zkratkovitá, což je škoda, protože ji považuji za filosoficky originální.

Ke konkrétním problémům:

- 1) Ve výkladu Kanta nacházím dva problematické momenty. Zaprvé, na s. 12 autor píše: „Morální zákon nám předkládá, jak bychom měli jednat, ale my rozpoznáváme, že můžeme chtít jednat jinak. Rozpoznáváme, že máme svobodu od něčeho, tj. svobodu v negativním smyslu.“ To sugeruje, že svobodu poznáváme jako schopnost jednat proti morálnímu zákonu. Není to ale spíše tak, že svobodu poznáváme jako schopnost jednat v souladu s morálním zákonem proti náklonnostem? To by i lépe zapadalo do dalšího autorova výkladu.

Zadruhé, na s. 16 autor uvádí několik tvrzení, která se mi nedaří uvést do

souladu. „Morální zákon je jediným určujícím důvodem čisté vůle.“ „nejvyšší dobro ... je objektem morálně určené vůle, jejíž důvod spočívá v morálním zákoně.“ „Kant rozpoznává možnost, že je-li v pojmu nejvyššího dobra morální zákon již spoluobsažen, a to jako nejvyšší podmínka, tak z nejvyššího dobra dělá nejen objekt čisté vůle, ale také jeho pojem a určující důvod vůle...“
Dostáváme tedy: A) Jediným určujícím důvodem čisté vůle je morální zákon.
B) Určující důvod čisté vůle je nejvyšší dobro. Řešení tohoto rozporu zjevně spočívá v tom, v jaké smyslu je morální zákon spoluobsažen v pojmu nejvyššího dobra, tuto „spoluobsaženost“ ovšem autor konstatuje, spíše než vysvětluje. To vytváří slepé místo v celé interpretaci: proč by morální zákon měl být součástí pojmu nejvyššího dobra?

- 2) Ve výkladu Camusovy filosofie je, jak již naznačeno, problémů více a závažnějších. Na s. 25 autor poprvé mluví o principu absurdna jako vztahu tří členů, ale jak tyto tři členy absurdno vytváří, vysvětlí až o několik stran později. Na s. 27 pak mluví o nostalgii jako jednom ze dvou členů absurdna, což je v souvislosti s uvedeným matoucí.

Na s. 26 mluví o „žití pod pravdou absurdna“, nevysvětluje ale dostatečně, co se takovým žitím myslí.

Od s. 27 se operuje s pojmem „vysvětlení světa“, jehož absence je zdrojem absurdna. Tento pojem ale zůstává nejasný: co by takové vysvětlení obnášelo? Tento problém se vrací na s. 30, kde autor tvrdí, že Kantovy postuláty porušují „první a poslední pravdu, kterou je absurdno“ právě proto, že se snaží vysvětlit svět.

Popis figur absurdních hrdinů na s. 30 by zasloužil rozšíření – tak, jak je pasáž vypracována, neosvětluje, v čem spočívá jejich vítězství nad absurdnem.

Na s. 33 autor uvádí: „absurdno nás dělá nesvobodnými ve svém nekompromisním argumentu, ale je zde prostor pro svobodu ve vztahu k našemu jednání.“ Jaký je obsah tohoto nekompromisního argumentu? Jestliže máme svobodu jednání, v čem spočívá nesvoboda?

Na s. 34 autor hovoří o Camusově „morálním kódu“, není ale jasné, co se tímto kódem myslí, jaký je jeho obsah.

III. Jazyková a grafická kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)		X	
2. Práce je psána kultivovaným a odborným jazykem		X	
3. Terminologické zpracování textu - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů		X	
4. Odkazy, citace a poznámkový aparát - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát		X	
5. Citování - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací		X	
6. Grafická kritéria - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	X		

Slovní ohodnocení

Jazykovou, stylistickou a formální úroveň zpracování lze považovat za nejslabší stránku práce. Autor navzdory upozornění nedodržuje pravidla správného citování (je ovšem třeba poznamenat, že tím nemyslím, že by citace neuváděl. Pouze nejsou dodrženy formální standardy – názvy práce nejsou uváděny v kurzívě, citace nekončí tečkou apod.) Autor dělá časté chyby v interpunkci, které někdy výrazně ztěžují pochopení smyslu textu. Stejně působí i poměrně časté nejasnosti ve větné skladbě, vyšínutí z větné vazby, špatně použité předložky atd. U citací někdy není jasné, jakou tezi mají v textu dokládat nebo jaký jiný účel by mohly plnit (např. na s. 33 uvedená citace „Konat dobro a přijímat dobro“).

IV. Použitá literatura	ano	zčásti	ne
1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů	X		
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury		X	
3. práce s cizojazyčnou literaturou		X	

Slovní ohodnocení

Výběr literatury probíhal ještě s VP dr. Sikorou, chci tedy jen poznamenat, že autor pracoval s anglickými verzemi některých textů, ačkoli se žádný cizojazyčný text v použité literatuře nenachází.

Další doporučení: Autor prokazuje nesporný filosofický talent, stejně jako hluboký zájem o obor (jak ukazuje především analýza Kantovy filosofie v první části práce, ovšem také zkušenost z diskuzí při konzultacích). Je schopen proniknout do složitých filosofických koncepcí a nacházet cesty k originálním interpretacím a vlastním náhledům. Jeho práci bohužel sráží poněkud křehká disciplína. Systematičnost a důslednost při práci se sice mohou jevit jako brzdy rozletu filosofického myšlení, ve skutečnosti by ale autorovi pomohly k lepšímu porozumění pojednávané problematice a k sepsání lepšího textu. Obzvláště je třeba si uvědomit, že ve filosofii, pro niž je jazyk nástrojem i médiem, je správná formulace (téměř) vším.

Pracovní součinnost studenta a vedoucího práce v průběhu zpracování práce (vyplní vedoucí práce): Student práci pravidelně a aktivně konzultoval. Chybí ovšem větší systematičnost a důslednost – zdaleka ne všechny návrhy vedoucího byly do práce zapracovány.

Celkové hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě: **ano**

Návrh hodnocení: Ačkoli autor prokazuje filosofický talent, vzhledem k uvedeným nedostatkům bohužel nemohu navrhnout lepší hodnocení než **C-D**, podle průběhu obhajoby.

/Hodnotí se na škále A – B – C – D – E – F; F neprospěl(a)/

Náměty k rozpravě:

Autor by se měl vyjádřit k prázdným místům ve výkladu Camusovy filosofie, o kterých mluvím ve slovním hodnocení obsahových kritérií.

V Pardubicích dne 6.8. 2025

vedoucí práce